

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Prawne podstawy funkcjonowania Straży Granicznej i Służby Celno-Skarbowej , PG_00147692						
Kierunek studiów	Bezpieczeństwo narodowe (P)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027			
Poziom kształcenia	II stopnia	Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć fakultatywnych			
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji		na uczelni			
Rok studiów	2	Język wykładowy		polski			
Semestr studiów	4	Liczba punktów ECTS		3.0			
Profil kształcenia	praktyczny	Forma zaliczenia		zaliczenie			
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Nauk Społecznych -> Instytut Politologii						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr hab. Marek Ilnicki					
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	0.0	30.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		0.0		45.0	75
Cel przedmiotu	Każde państwo dysponuje wyspecjalizowanymi służbami, których zasadniczym celem funkcjonowania jest skuteczna ochrona państwowej granicy oraz egzekwowanie przestrzegania przepisów dotyczących odbywającego się przez nią ruchu osobowego i towarowego.W Polsce są nimi przede wszystkim Straż Graniczna i Służba Celno-Skarbowa. Celem wykładu będzie zapoznanie studentów z organizacyjno-prawnymi uregulowaniami dotyczącymi funkcjonowania wymienionych formacji i uzyskiwanymi przez nie służbowymi efektami.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[BNMU2_K04] Odpowiedzialnie i w sposób przedsiębiorczy podejmuje role zawodowe, potrafi współpracować i właściwie realizować powierzone zadania z zakresu bezpieczeństwa.	Student: - racjonalnie odnosi się do powierzanych mu obowiązków z zakresu bezpieczeństwa	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_W03] Ma zaawansowaną wiedzę o interdyscyplinarnym charakterze społecznych, kulturowych, historycznych, etycznych, prawnych i ekonomicznych uwarunkowań bezpieczeństwa oraz zna zastosowanie wielowymiarowych podejść do wiedzy w dziedzinie bezpieczeństwa	Student: - dysponuje wiedzą o złożoności praktycznych i teoretycznych uwarunkowań bezpieczeństwa	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[BNMU2_W02] Zna w sposób pogłębiony regulacje prawne związane z bezpieczeństwem wewnętrznym. Posiada uporządkowaną i pogłębioną wiedzę o państwie, władzy, polityce, administracji publicznej ze szczególnym uwzględnieniem służb specjalnych i granicznych	Student: - zna system bezpieczeństwa wewnętrznego Polski i udział w nim służb specjalnych i granicznych	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[BNMU2_W04] Zna w sposób rozszerzony zasady funkcjonowania jednostki i grup społecznych w życiu publicznym oraz rozumie rolę w tym względzie instytucji i organizacji społecznych. Zna warunki i formy uczestnictwa obywateli w życiu społecznym na różnych jego poziomach.	Student: - potrafi uzasadnić potrzebę wsparcia przez społeczeństwo instytucji państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[BNMU2_U06] Potrafi porządkować oraz analizować przyczyny i skutki zagrożeń bezpieczeństwa a także wskazuje istotne środki zaradcze, umiejętnie argumentując i wykorzystując zdobytą wiedzę do przekazywania posiadanej wiedzy w wypowiedziach ustnych lub/i pisemnych z zakresu bezpieczeństwa	Student: - potrafi właściwie scharakteryzować współczesne zagrożenia i sposoby przeciwdziałania im stosując przy tym trafną argumentację	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_K05] Jest przygotowany do realizacji w sposób profesjonalny zadań służbowych w zakresie bezpieczeństwa, przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej, prowadzenia działań na rzecz integracji środowiska bezpieczeństwa z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych	Student: - zna ewoluujące wymagania dotyczące postaw służbowych i obywatelskich w zakresie utrzymania bezpieczeństwa	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_K02] Jest przygotowany do aktywności na rynku pracy w obszarze bezpieczeństwa, ma świadomość konieczności samodzielnego i krytycznego podnoszenia kwalifikacji, zbierania i analizowania informacji	Student: - jest przygotowany do świadomego i kwalifikowanego uczestniczenia w działaniach na rzecz bezpieczeństwa	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_U05] W sposób pogłębiony wskazuje i wyjaśnia rolę państwa demokratycznego, a także społeczeństwa obywatelskiego w obszarze bezpieczeństwa.	Student: - zna powinności państwa i społeczeństwa w solidarnym dbaniu o bezpieczeństwo	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_U13] Zachowuje się w sposób profesjonalny w pracy zawodowej oraz działalności publicznej.	Student: - prezentuje właściwe postawy obywatelską i publiczną	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[BNMU2_U14] Posiada pogłębione umiejętności poszukiwania i dokonywania selekcji źródeł oraz zna w sposób rozszerzony możliwości technologiczne służące do poszukiwania informacji, co wykorzystuje do dalszego własnego rozwoju.	Student: - potrafi skutecznie korzystać ze zbiorów informacji w celu uzyskiwania wiedzy i progresu własnego rozwoju	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_U04] Posługuje się na poziomie rozszerzonym wiedzą o systemach normatywnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego w celu adekwatnego reagowania na występujące wyzwania.	Student: - zna system instytucjonalno-prawny dotyczący gwarantowania bezpieczeństwa publicznego	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_K03] Posiada zdolność hierarchizowania celów, metod działania, określania priorytetów w zakresie bezpieczeństwa. Jest przygotowany do inicjowania działań na rzecz bezpieczeństwa i podejmowania samodzielnych decyzji oraz ponoszenia odpowiedzialności za wyniki działań własnych i zespołu, którym kieruje	Student: - potrafi efektywnie analizować stan bezpieczeństwa i odpowiedzialnie dostosowywać przedsięwzięcia zapewniające bezpieczeństwo	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_U12] Jest gruntownie przygotowany do aktywnego uczestniczenia w życiu publicznym, do pracy w instytucjach i organizacjach publicznych ze szczególnym uwzględnieniem administracji publicznej i służb mundurowych oraz instytucji zarządzania bezpieczeństwem międzynarodowym	Student: - posiada wiedzę niezbędną do podjęcia pracy w strukturach bezpieczeństwa państwa	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[BNMU2_W06] Posiada zaawansowaną wiedzę o funkcjonowaniu struktur demokratycznych w społeczeństwie obywatelskim.	Student: - zna strukturę organizacyjną i zakres funkcjonowania organów ścigania w Polsce	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[BNMU2_W09] Ma zaawansowaną i uporządkowaną wiedzę o istocie, dynamice i specyfice zagrożeń bezpieczeństwa w różnych sferach życia społecznego.	Student: - umiejętnie rozpoznaje determinanty bezpieczeństwa	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[BNMU2_W12] Ma zaawansowaną wiedzę o miejscu i roli Polski w systemach bezpieczeństwa międzynarodowego.	Student: - potrafi określić rolę Polski w utrzymaniu bezpieczeństwa międzynarodowego	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[BNMU2_W11] Ma zaawansowaną wiedzę dotyczącą strategii bezpieczeństwa na poziomach wojewódzkim i krajowym.	Student: - zna postanowienia zawarte w strategii bezpieczeństwa narodowego	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
	[BNMU2_W13] Rozumie i identyfikuje w sposób uporządkowany i zaawansowany mechanizmy zarządzania ryzykiem i podejmowania decyzji, w tym zna istotę i znaczenie relacji między mediami a sferą bezpieczeństwa, w tym zagadnienia prawne i etyczne z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego	Student: - zna regulacje prawne i proceduralne dotyczące zarządzania ryzykiem, informacji publicznej i praw autorskich	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

	<table><tr><th>Efekt kierunkowy</th><th>Efekt z przedmiotu</th><th>Sposób weryfikacji i oceny efektu</th></tr><tr><td>[BNMU2_U08] Wykorzystuje specjalistyczny język w komunikowaniu się z otoczeniem w środowisku naukowym i poza nim oraz podejmując dyskusję na poziomie zaawansowanym w obszarze bezpieczeństwa, przedstawia i ocenia opinie na temat rozwiązań systemowych w dziedzinie bezpieczeństwa. Dostrzega społeczne oczekiwania w zakresie zgodności działań państwa w stosunku do zidentyfikowanych zagrożeń dotyczących jego funkcjonowania, potrafiąc je hierarchizować.</td><td>Student: - student w sposób adekwatny do uwarunkowań środowiskowych relacjonuje potrzeby różnorodnych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa</td><td>[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny</td></tr></table>	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu	[BNMU2_U08] Wykorzystuje specjalistyczny język w komunikowaniu się z otoczeniem w środowisku naukowym i poza nim oraz podejmując dyskusję na poziomie zaawansowanym w obszarze bezpieczeństwa, przedstawia i ocenia opinie na temat rozwiązań systemowych w dziedzinie bezpieczeństwa. Dostrzega społeczne oczekiwania w zakresie zgodności działań państwa w stosunku do zidentyfikowanych zagrożeń dotyczących jego funkcjonowania, potrafiąc je hierarchizować.	Student: - student w sposób adekwatny do uwarunkowań środowiskowych relacjonuje potrzeby różnorodnych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu					
[BNMU2_U08] Wykorzystuje specjalistyczny język w komunikowaniu się z otoczeniem w środowisku naukowym i poza nim oraz podejmując dyskusję na poziomie zaawansowanym w obszarze bezpieczeństwa, przedstawia i ocenia opinie na temat rozwiązań systemowych w dziedzinie bezpieczeństwa. Dostrzega społeczne oczekiwania w zakresie zgodności działań państwa w stosunku do zidentyfikowanych zagrożeń dotyczących jego funkcjonowania, potrafiąc je hierarchizować.	Student: - student w sposób adekwatny do uwarunkowań środowiskowych relacjonuje potrzeby różnorodnych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny					
Treści przedmiotu	Treści programowe 1. Geneza Straży Granicznej i Służby Celno-Skarbowej: historyczny rys dotyczący formacji ochraniających granice państwa na przestrzeni XX wieku; wpływ geopolitycznych zmian na koncepcje zabezpieczenia granicy; czynniki determinujące powstanie i rozwój SG i SC-S. 2. Ustawowe zadania i uprawnienia Straży Granicznej i Służby Celno-Skarbowej: działania kontrolno sprawdzające; administracyjno porządkowe; operacyjno rozpoznawcze; procesowe; prewencyjno ochronne. 3. Zobowiązania wynikające z umów i traktatów międzynarodowych. 4. Struktura organizacyjna i wyposażenie SG i SC-S. 5. Rekrutacja i szkolenie kadr. 6. Współpraca krajowa i zagraniczna Straz Granicznej i Służby Celno Skarbowej. 7. Zwalczanie poważnej przestępczości transgranicznej. 8. Porównanie z wybranymi europejskimi formacjami dysponującymi kompetencjami odpowiadającymi SG i SC-S. 9. Charakterystyka Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej. 10. Funkcjonowanie unijnego obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.						
Wymagania wstępne i dodatkowe	Znajomość teoretycznych aspektów bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego. Znajomość organizacji administracji publicznej w Polsce.						
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej				
	kolokwium ustne	51.0%	70.0%				
	aktywność na zajęciach	70.0%	30.0%				
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	A.1. wykorzystywana podczas zajęć: 1. Elak L., Ochrona granicy państwowej, Warszawa 2017. 2. Wisniewski B., Jakubczak R., System ochrony granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej i prognozy na przyszłość, Szczytno 2015. 3. Ilnicki M., Służby graniczne w walce z terroryzmem, Toruń 2011. 4. Pływaczewski W., Ilnicki M., Prawa człowieka w polityce migracyjnej Polski i Unii Europejskiej. Olsztyn 2016. 5. Ilnicki M.Wpływ zmian w prawie lotniczym na bezpieczeństwo państwa i przestrzeganie praw człowieka w Polsce, [w:] Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa w lotnictwie, pod red. T. Compa, J Rajchel, K. Załęski. Deblin 2012. 6. Ilnicki M., Bezpieczeństwo polskiej przestrzeni powietrznej, [w:] Bezpieczeństwo wielorakie perspektywy Bezpieczeństwo z perspektywy środowisk i obszarów, pod red. W. Horyn, N. A. Fechner. Poznań 2015. 7. Ilnicki M., Wykorzystanie potencjału ochronnego państwa na rzecz bezpieczeństwa polskich obszarów morskich, [w:] Edukacja dla bezpieczeństwa. Paradygmaty kultury bezpieczeństwa, pod red. A. Lyman, M. Ilnicki, Poznań 2016. 8. Ilnicki M., Przeciwdziałanie proliferacji broni masowego rażenia w warunkach morskich, [w:] W trosce o bezpieczne jutro. Reminiscencje i zamierzenia, pod redakcją A. Gałęcki, Poznań 2019. 9. M. Ilnicki <i>Rola Straży Granicznej w systemie bezpieczeństwa Polski</i>, Rocznik Bezpieczeństwa Morskiego 2024 10. M. Ilnicki <i>Służba Celna w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego Polski</i>, Gdańsk 2015					

	Uzupełniająca lista lektur	Literatura uzupełniająca: 1. Pływaczewski W., Ilnicki M., Uchodźcy - nowe wyzwania dla bezpieczeństwa europejskiego na tle standardów praw człowieka. Olsztyn 2015. 2. Ustawa z dnia 12 października 1990 roku o ochronie granicy państwowej. 3. Ustawa z dnia 30 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach. 4. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej. 5. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (tekst jednolity).
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	1. Przedstaw genezę Straży Granicznej. 2. Przedstaw genezę Służby Celno-Skarbowej. 3. Omów główne zadania Straży Granicznej. 4. Omów główne zadania Służby Celno-Skarbowej. 5. Omów najistotniejsze uprawnienia Służby Celno-Skarbowej. 6. Omów najistotniejsze uprawnienia Straży Granicznej. 7. Scharakteryzuj udział SG w systemie bezpieczeństwa państwa. 8. Scharakteryzuj udział Służby Celno-Skarbowej w systemie bezpieczeństwa państwa. 9. Przedstaw strukturę organizacyjną SG i Służby Celno-Skarbowej w porównaniu z administracyjnym podziałem RP. 10. Omów sprzęt i urządzenia wykorzystywane przez SG i SC-S. 11. Scharakteryzuj kontrolno-sprawdzające działania SG i SC-S. 12. Scharakteryzuj administracyjno-porządkowe działania SG i SC-S. 13. Scharakteryzuj operacyjno-rozpoznawcze działania SG i SC-S. 14. Scharakteryzuj prewencyjno-ochronne działania SG i SC-S. 15. Scharakteryzuj procesowe działania SG i SC-S. 16. Przedstaw polskie służby graniczne. 17. Omów formy współpracy międzynarodowej SG. 18. Przedstaw rolę SG i SC-S w systemie bezpieczeństwa morskiego. 19. Omów formy i zakres współpracy krajowej SG i SC-S. 20. Scharakteryzuj działalność FRONTEX-u.	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.